

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ (ПШ)
« ____ » _____ 2021 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
«МАГІСТР»
спеціальності 293 «Міжнародне право»

**Тема: Оскарження рішень міжнародних комерційних арбітражів:
правові підстави та процедури.**

Виконавець: Олексюк Дмитро Миколайович

Науковий керівник: к.ю.н. (д.ю.н), доцент (професор) Короткий Тимур Р

Нормоконтролер:

Київ, 2021

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1 СПІВВІДНОШЕННЯ АРБІТРАЖНИХ ТА СУДОВИХ ПРОЦЕДУР ПРИ РОЗГЛЯДІ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ СПОРІВ.

1.1. Розвиток міжнародного комерційного арбітражу в Україні як основна гарантія успішної зовнішньоекономічної діяльності.

1.2. Проблеми визначення юрисдикції міжнародного комерційного арбітражу та роль національної судової системи.

РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ТА МЕХАНІЗМИ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖУ.

2.1. Оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу як перехідна стадія від приватного судочинства до державного.

2.2. Повноваження щодо оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу.

2.3. Підстави скасування рішення міжнародного комерційного рішення.

Розділ 3. Практика оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу.

Висновки.

Список використаних джерел.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЄСПЛ - Європейського суду з прав людини

МКАС при ТПП - Міжнародний комерційний арбітражний суд при
Торгово-промисловій Палаті України

СІНС - Стокгольмським Центром міжнародних слухань

ТПС - Торгової палати міста Стокгольм

ШАА - Шведська Арбітражна Асоціація

ЗЕД – Зовнішньо економічна діяльність

ЦПК – Цивільно процесуальний кодекс

ЄС – Європейський союз

ГПК – Господарсько процесуальний кодекс

ВСТУП

Актуальність теми дослідження стосується питань пов'язаних з оскарженням рішень міжнародних комерційних арбітражів та підстав через які дані оскарження відбуваються. Міжнародний комерційний арбітраж це провідний інститут для вирішення спорів у міжнародному приватному праві. Конфіденційність та ефективність вирішення спорів є основним пріоритетом міжнародного комерційного арбітражу. Правове регулювання зовнішньоекономічних відносин є основою для усієї світової спільноти. Збільшення угод між підприємцями зумовила велику кількість справ саме у міжнародному комерційному арбітражі. Тенденція свідчить, що арбітраж займає високе місце серед способів вирішення спорів.

Варто відзначити, що примусове виконання рішень міжнародних комерційних арбітражів сьогодні здійснюється у 150 країнах світу, тому даний інститут є настільки привабливий для більшості бізнесменів. Сторонами спору виступають не тільки приватні особи а й держави, проте обов'язковою складовою являється приватно правовий склад даного спору.

Основними перевагами даного інституту являється те, що сторони можуть обирати арбітрів та процедуру розгляду спору, яка дає можливість швидко завершити дану справу, порівнюючи з національними судовими установами. Україна слідуючи міжнародним принципам і судочинству, прийняла Закон України “Про міжнародний комерційний арбітраж” для врегулювання правовідносин пов'язаних із міжнародним комерційним арбітражем. Зараз функціонують дві постійно діючі арбітражні інституції: Міжнародний комерційний арбітражний суд та Морська арбітражна комісія при Торгово-промисловій палаті України. Вони розглянули уже більше декількох тисяч справ.

За останні кілька років було досягнуто значних успіхів у сфері міжнародного комерційного арбітражу, проте є ще багато питань, котрі

необхідно вирішити. Важливим питанням залишається питання, що стосуються саме оскарження міжнародного комерційного арбітражу. Сторони оскаржуючи рішення у національних судах можуть зіштовхнутись з рядом проблем, одною з них є підстави, що не передбачені чинним законодавством.

Щодо розв'язання питань які пов'язані з міжнародними арбітражами, вчені та практикуючі юристи міжнародники доклали багато зусиль, щоб виправити ситуацію на краще. Зарубіжні вчених та юристи, котрі досліджували дане питання, праці яких були проаналізовані та які були використані для написання даного дослідження, входять: Хойман Л., Джіованні Т, та інші. Lars Heuman, Teresa Giovannini.

Беручи до уваги також статті вітчизняних науковців та юристів практиків Альбов А. П., Бабич І. Г., Довгерт А., Мамон З.В., Логуш Л. В., Переверзева О.С., Селівон М., Цірата Г., Чапанов Т. І., та інших учених, у своїх роботах вони охарактеризували та узагальнили роботу арбітражів, їх суттєву роль у ефективному та швидкому розгляді спорів, використання принципу справедливості та виконання винесених рішень.

У даній роботі містяться посилання на наукові праці, котрі стосуються міжнародного приватного права, інвестиційного права, філософських робіт, та робіт юристів-практиків. Основною базою дослідження являється Інформаційно комунікаційний портал ТПС, портал МКАС при ТПП України. Також брались до уваги ряд міжнародних нормативно-правових актів. Достатньої уваги було приділено питань пов'язаним саме з оскарженням рішень міжнародних комерційних арбітражів.

Мета дослідження – проаналізувати та дослідити, як саме діє інститут оскарження рішень міжнародних комерційних арбітражів його правові підстави.

Дана мета передбачає вирішення таких завдань як:

1. Визначити основні підстави оскарження рішень у міжнародному комерційному арбітражі.
2. Проаналізувати основні аспекти подачі заяв на оскарження рішень арбітражів.
3. Дослідити значення правового принципу справедливості на судову систему Швеції.
4. Ознайомитись з різновидами розгляду спорів у Стокгольмському арбітражі.
5. Розглянути практики оскаржень міжнародних комерційних арбітражів на прикладі України та Швеції
6. Дослідити роль міжнародних наукових конференцій та їх сприяння укріпленню міжнародної діяльності проарбітражної спільноти.

Предметом дослідження являється правові підстави та процедури оскарження рішень міжнародних комерційних арбітражів.

Об'єктом дослідження є використання практики національних судових інституцій у вирішенні питань пов'язаних з оскарженням рішень міжнародних комерційних арбітражів.

Методами дослідження для досягнення даної мети використовуються ряд методів, порівняльно-правовий, використовується для того, щоб під час порівняння різних правових систем провести аналіз та дослідити практичність тої чи іншої правової системи. Історичний метод дозволяє спиратися на історичні аспекти, які склались у той чи інший період становлення саме комерційних арбітражів та їх подальший вплив. Використання таких важливих логічних методів як: порівняння, синтез, аналіз, узагальнення та аналогії. Порівняльно-правовий та формально-юридичний методи допомагають висвітлити аспекти взаємодії національних судів з міжнародним комерційним арбітражем.

Апробація результатів дослідження. Окремі наукові результати дослідження були апробовані та опубліковані у межах наступних науково-практичних конференцій:

- «Технічні інновації в міжнародному комерційному арбітражі» («Діджиталізація науки як виклик сьогодення», 27 березня 2020 року, м. Київ»);
- «The importance of arbitration agreement for consideration of cases in international commercial arbitration» («XX Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Політ. Сучасні проблеми науки», 3 квітня 2020 року, м. Київ»);
- «ВИРІШЕННЯ АРБИТРАЖНИХ СПОРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕДІАЦІЇ» («Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики – 2020», 20 квітня 2020 року, м. Київ»);

Публікації на основні результати та висновки дипломної роботи знайшли відображення в трьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дипломної роботи, згідно з метою, предметом та завданнями котрі потрібно дослідити складається з вступу, трьох розділів, які охоплюють собою дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (75 найменувань). Загальний обсяг дипломної роботи – 61 сторінок, у тому числі список використаних джерел – 9 сторінок.

РОЗДІЛ 1 СПІВВІДНОШЕННЯ АРБІТРАЖНИХ ТА СУДОВИХ ПРОЦЕДУР ПРИ РОЗГЛЯДІ МІЖНАРОДНИХ КОМЕРЦІЙНИХ СПОРІВ.

Міжнародний комерційний арбітраж є одним з важливих інститутів сучасного міжнародного права. Звичайно міжнародний комерційний арбітраж не є новим явищем у правовій дійсності. Третейські торгові суди існували з давніх часів. В основі функціонування міжнародного комерційного арбітражу є арбітражна угода. Арбітражна угода – це угода яка визначена сторонами спору про передачу спору у міжнародний арбітраж, котрі можуть виникнути між ними у певних правовідносинах в незалежності чи є у них договірний характер. Проте відсутність арбітражної угоди може призвести до фінансових витрат сторін. Тому сторони обирають саме міжнародний комерційний арбітраж та укладають арбітражну угоду. Також варто виділити основні міжнародно-правові угоди, котрі пов'язані з арбітражем, а саме Європейська Конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 року. Він регулює питання, що пов'язані із організаційними питаннями застосування арбітражу у відносинах між фізичними та юридичними особами країн учасниць. Нью-Йоркська Конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень 1958 року. Вона встановлює гарантії для визнання і виконання таких рішень на території держав учасниць та не менш важливими являються Типовий закон ЮНСІТРАЛ про міжнародний комерційний арбітраж 1985 року та Арбітражний регламент ЮНСІТРАЛ 1976 року [1].

Важливими арбітражними центрами де розглядаються більшість комерційних спорів безумовно є Лондон, Париж, Гонконг, Сінгапур, Женева, Гамбург та Нью-Йорк. Також почесне місце займає арбітраж у Стокгольмі, який безперечно являється провідним арбітражем ще з минулого століття. Конкуренція між арбітражними інституціями в останні кілька років є надзвичайно велика. Зараз спостерігається розвиток наступних арбітражних центрів до прикладу Гонконг та Сінгапур через

значний розвиток економіки цих країн. Арбітри мають високу юридичну кваліфікацію, також невпинно розвивається і національне законодавство цих країн. Також загальноновизнаним лідером для розгляду справ є Міжнародний комерційний арбітраж Лондона, який давно здобув свою славу. Вагомими фактором для обрання того чи іншого місця проведення арбітражного слухання є питання, що пов'язані із матеріальним правом держави, яке буде застосоване до суті спору. Англійське право найчастіше застосовується при укладені торгівельних контрактів більше ніж 40% усіх міжнародних торгівельних договорів підпорядковуються саме англійському праву [2].

Процесуальна форма також має велике значення для розв'язання суперечки. Загальновідомо, що рішення міжнародного комерційного арбітражу можна оскаржити. Здається, що такі оскарження тільки можуть ускладнити процес, сторони намагаються уникнути державних судів. Проте у випадку англійської правової системи, таке рішення є помилковим, оскільки англійська судова система вважається найбільш надійною та зрозумілою. Британський суд має власний підхід стосовно перегляду арбітражного рішення і ставиться до цього процесу дуже уважно. Він може лише вказувати на правові помилки, котрі міг допустити арбітр під час розгляду. Здебільшого британський суд лише робить зауваження і повертає відповідне рішення назад в арбітраж для виправлення. Англійська мова якою здебільшого користується суд та арбітраж є надзвичайно зручною для усіх сторін [3].

У більшості іноземних держав існує підхід згідно з яким діяльність внутрішніх і міжнародних судів регулюється нормами одного нормативного акту. До прикладу у Франції внутрішні та міжнародні третейські суди регулюються нормами Книги IV «Арбітраж» цивільного процесуального кодексу Франції і лише норми статей, які містяться у Титулі V під назвою «Міжнародний арбітраж» регулюють питання, котрі пов'язані із міжнародним комерційним арбітражем. У Німеччині ситуація схожа як і у

Франції, існує окрема книга, котра регулює питання внутрішніх так і міжнародних третейських судів та арбітражів, це Книга 10 «Третейський розгляд справ» Цивільно процесуального Уложення Німеччини. Також аналогічна картина прослідковується і у Австрії. У розділі IV цивільно процесуального кодексу Австрії, який регулює діяльність арбітражу [4]. У вище перерахованих державах діє єдиний підхід для врегулювання питань як внутрішніх третейських судів так і міжнародного комерційного арбітражу [5].

У наступних державах законодавство про третейські суди міститься у окремих законах. Ці держави це Швеція та Англія у першій Закон про арбітраж Швеції 1999 року [6] та Арбітражному Акті 1996 року [7]. Кожен із цих законів регулює діяльність обох видів третейських судів, внутрішнього та міжнародного. Арбітражний Акт 1996 року регулює, як внутрішні так і міжнародні третейські суди та крім цього він ще регулює питання визнання та виконання іноземних арбітражних рішень. У Швейцарії діє дуалістичний підхід до регулювання арбітражу. Питання, що пов'язані із міжнародним комерційним арбітражем регулюються нормами 12 Розділу Швейцарського закону про міжнародне приватне право, а питання національних третейських судів регулюються нормами Розділу 3 Швейцарського цивільного процесуального кодексу [8].

Отже, діяльність міжнародного комерційного арбітражу може регулюватись у різних державах по різному чи то одним нормативно правовим актом, або у різних правових актах. Держава зі своєї сторони покладалась на певні правові традиції та в загальному розуміння ролі арбітражу для вирішення спорів. В загальному популярність міжнародного комерційного арбітражу тільки зростає усе через його переваги над державними судами. Тенденції рухають даний інститут до спрощення процесу, прискорення та простоту самої процедури та основним фактором зменшенням вартості слухання.

1.2. Проблеми визначення юрисдикції міжнародного комерційного арбітражу та роль національної судової системи.

Міжнародний комерційний арбітраж відіграє ключову роль як ефективний засіб вирішення спорів, що виникають у міжнародних економічних відносинах. Даний метод вирішення спорів є один із дієвих та швидких методів як для Європейських країн так і для України. Все частіше українські компанії вдаються до укладення арбітражних угод та застережень при укладенні контрактів. Сторони довіряють вирішення спорів таким арбітражним інституціям як:

- МКАС України ТПП;
- Арбітражному інституту Стокгольмської торгової палати;
- Торгова палата Австрійського міжнародного арбітражного інституту.
- Та інші.

Укладення арбітражної угоди напряму виключає розгляд майбутньої справи з юрисдикції національного суду та дає гарантію сторонам, що їх справа буде розглянута саме комерційним арбітражем, який указаний у арбітражній угоді. Варто зауважити, що національні суди не мають повноважень розглядати спори, які являються предметом арбітражної угоди, окрім угод які є недійсними, втратили чинність або не підлягають виконанню [9].

Також серед пріоритетів обрання комерційного арбітражу є важливим фактором те, що більшість країн світу визнають обов'язковість рішень міжнародного комерційного арбітражу. Тому під егідою Ліги Націй було підписано дві міжнародні угоди — Протокол про застереження до арбітражу 1923 року та Конвенцію про виконання рішень іноземних арбітражів 1927 року. Важливою є також Нью-Йоркська конвенція про виконання іноземних арбітражних рішень та Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 року [10].

Законодавство різних держав, як правило, передбачає можливість розгляду міжнародними комерційними арбітражами цивільних справ між

національними та іноземними суб'єктами права. В деяких випадках передбачається можливість розгляду арбітражами міжнародних цивільних справ за спорами іноземних суб'єктів права між собою. Так, згідно із Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж» до міжнародного комерційного арбітражу можуть передаватися спори з договірних та інших цивільноправових відносин, що виникають при здійсненні зовнішньоторговельних та інших видів міжнародних економічних зв'язків, якщо компанія хоча б однієї із сторін знаходиться за кордоном, або спори підприємств з іноземними інвестиціями [11].

Більшість науковців вважає, що судді державних судів можуть бути невідповідними, а саме це стосується питань пов'язаних із такими сферами: торгівельною, промисловою, фінансово-кредитною та загалом міжнародною сферою діяльності. Недостатньо лише професійних юридичних знань для створення необхідного об'єктивного та кваліфікованого рішення по тому чи слуханню. Перевагою арбітражу являється його доступність і простота, якщо порівнювати із судом. Сторони звертаючись до постійно діючого арбітражу завжди можуть передбачити процедуру арбітражу. У провадженні справи арбітри керуються правилами, що встановлені в Регламенті того чи іншого арбітражу [12].

Як відомо, вирішення спорів у міжнародному комерційному арбітражі в основному передбачає встановлення його юрисдикції. У теорії та практиці міжнародного комерційного арбітражу цей етап реалізації зазвичай називають встановленням «арбітражності» спорів. Цим терміном позначаються види спорів, які можуть бути передані на розгляд міжнародного комерційного арбітражу [13].

Беручи до уваги питання, що пов'язані із проблемами визначення юрисдикцією в Україні, то тут варто згадати про великі зміни, що були внесені у законодавство про міжнародний комерційний арбітраж у 2011 році. Дані зміни призвели до чіткого розмежування компетенції загальних та господарських судів. ЄСПЛ у справі Ріджент Компані проти України від 03

квітня 2008 року підняла авторитет МКАС при ТПП України. Справа в тому, що у цій справі ЄСПЛ підтвердив, що МКАС є уповноваженим судом, який є наділений необхідними повноваженнями. Вищий спеціалізований суд України, який займається розглядом цивільних та кримінальних справ у 2015 році видав інформаційний лист «Про практику розгляду судами справ про оскарження рішень Міжнародного комерційного арбітражного суду України при Торгово-промисловій палаті та про визнання і виконання рішень міжнародних та іноземних арбітражів» у якому була чітко сформульована позиція щодо арбітражної юрисдикції [14].

У статті 23 Господарського процесуального кодексу, яка стосується «Права сторін на передачу спору на розгляд третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу». У положеннях даної статті йде мова про заборону передачі окремих категорій справ на розгляд комерційного арбітражу. Для прикладу справи, що стосуються державних закупівель. В даному випадку ця стаття не тільки пригальмовує розвиток міжнародного комерційного арбітражу в Україні, але й послаблює позиції експортерів і імпортерів та інших учасників, котрі приймають участь у ЗЕД. Примушуючи іноземних контрагентів розглядати спори за участю юридичних осіб чи інших учасників зовнішньоекономічних відносин у національних судових установах, держава унеможлиблює роботу контрагентів та примушує, щоб сторони звернутися у міжнародний комерційний арбітраж Лондона, Стокгольма чи Відня [15].

Визначення питань, що пов'язані з термінологією є надзвичайно важливим, оскільки це дає нам зрозуміти, що саме варто розуміти під тим чи іншим терміном. А особливо термінологія, що застосовується у законодавстві про міжнародний комерційний арбітраж та у нормах, що регулюють оскарження арбітражних рішень. Мова йде про такі терміни як: «місце арбітражу» та «місце знаходження арбітражу». Дані терміни є схожими, проте різниця між ними все ж таки є. Вони безсумнівно застосовуються для визначення питань, що пов'язані із юрисдикцією.

Насамперед потрібно звернути увагу на термін, який застосовується у законі про міжнародний комерційний арбітраж. Місце арбітражу, виходячи із закону означає, місце розгляду спору та місце винесення арбітражного рішення. Юрисдикційні питання та питання оскарження арбітражного рішення розкриваються саме у терміні «місце знаходження арбітражу» [16].

Термін «місце арбітражу» (seat of arbitration) варто розуміти, насамперед як, державу на території якої відбувся, або має відбутися арбітражне слухання та в прийнятись необхідне арбітражне рішення. Саме прив'язка до тої чи іншої держави дає відповідь на головне питання, яке право буде застосоване для регулювання процесуальних аспектів розгляду даного спору (*lex arbitry*). У даному розумінні цей термін не вирішує питання, що пов'язані із підсудністю справ про оскарження арбітражного рішення, відсутня саме локальна прив'язка, яка б детальніше зобразила наявну структуру судової системи держави. Тому термін «місце знаходження арбітражу», який застосовується у нормах українського законодавства, а саме у законі про міжнародний комерційний арбітраж та ЦПК України), встановлює підсудність справ, що стосуються оскарження арбітражного рішення. Виділити необхідно «знаходження» арбітражу, мається на увазі вказівку на певне місто чи село для визначення суду який буде розглядати цю справу [17].

Отже, підсумовуючи вищесказане можна дійти висновку, що міжнародний комерційний арбітраж є дієвим способом для вирішення суперечок. Перевагою арбітражу являється його швидкість, ефективність та прозорість процесу на всіх його етапах, включаючи повну конфіденційність для сторін. Увагу варто приділити також арбітрам міжнародного комерційного арбітражу, які в свою чергу являються провідними юристами, які в основному є у авторитетних міжнародних рейтингах таких як: Chambers & Partners та Legal 500, які розглядають спори будь-якої складності. Міжнародний комерційний арбітраж є вагомим складовою міжнародних економічних відносин, тому втручання з боку держави у певних випадках у

ці процеси можуть зашкодити іміджу не тільки країни, а ще й господарським суб'єктам які ведуть свою діяльність на цій території.

РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ТА МЕХАНІЗМИ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖУ.

2.1. Значення та принципи інституту оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу.

У доктрині міжнародного комерційного арбітражу є принцип відповідно до якого арбітражне рішення, яке винесене по суті спору є остаточним та не може бути оскарженим, як у державних судах, а саме йдеться про апеляційне та касаційне оскарження та перегляд рішення за нововиявленими обставинами. Тобто оскарження рішення міжнародного комерційного арбітражу або його перегляду по суті спору є недопустимим і втручання інших органів у арбітраж є також неприпустимим. Проте все ж таки є процедура за допомогою якої можна оскаржити рішення міжнародного комерційного арбітражу. Даний контроль здійснюється за допомогою державних судів, котрі слідкують за дотриманням арбітражем принципів рівності сторін, справедливого процесу. Річ у тому, що регулювання цього інституту може бути встановлено виключно законодавством кожної держави окремо [18].

У законодавстві більшості держав містяться норми, що регулюють питання оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу. В основному ці норми закріплені у спеціальних законах або у процесуальних кодексах. До прикладу у Швеції регулювання питань пов'язаних із оскарженням рішення арбітражу закріплені у законі Швеції «Про Арбітраж» [19]. Однією з особливостей Закону Швеції «Про Арбітраж» та його відмінністю від Типового закону ЮНСІТРАЛ є поділ підстав заперечення арбітражних рішень на дві групи:

- Підстави недійсності рішень, такі як неарбітрабельність та порушення публічного порядку (ст. 33 Закону), при цьому Закон не обмежує термін подання заяви про недійсність на цих підставах;

- Підстави, за якими арбітражне рішення може бути повністю або частково скасовано судом за клопотанням сторони, такі як відсутність дійсної арбітражної угоди або вихід арбітрів за межі своїх повноважень (ст. 34 Закону), та Закон обмежує строк подання стороною клопотання про скасування рішення з цих підстав.

По-перше, термін подання стороною клопотання про відміну рішення за ст. 34 Закону скорочено з трьох до двох місяців із дати отримання стороною арбітражного рішення. Також із трьох до двох місяців скорочено термін подання стороною клопотання за ст. 36 Закону про оскарження арбітражного рішення, яке не містить висновків з питань, котрі були передані на вирішення арбітрів (насамперед це арбітражні рішення про припинення розгляду через відсутність юрисдикції). З одного боку, це має підвищити ефективність та сприяти якнайшвидшому визначеності сторін щодо результату розгляду. З іншого боку, два місяці досить стислий термін, протягом якого сторона, яка не погоджується з рішенням, має проаналізувати підстави для оскарження, підготувати та подати до суду клопотання про скасування. При цьому, як і раніше, немає обмеження строку для заяви про недійсність рішення за ст. 33 Закону. По-друге, одна з підстав оскарження за ст. 34 Закону було внесено додаткову вимогу. Раніше рішення могло бути частково або повністю скасовано за клопотанням сторони, якщо арбітри «вийшли за межі своїх повноважень». За статистикою, сторони найчастіше заперечували арбітражні рішення саме з цієї підстави, але на практиці суди скасовували рішення лише якщо вихід за межі повноважень вплинув або міг вплинути на результат розгляду. Цей підхід, що склався, знайшов відображення в Законі. Наразі рішення може бути скасоване за ст. 34(3) Закону, тільки якщо "вихід арбітрів за межі повноважень, ймовірно, вплинув на результат суперечки" [20].

Також було внесено зміну, що припускає більш активне використання англійської мови у шведських судах під час розгляду справ про визнання рішення недійсним або скасування арбітражного рішення за ст. 33, 34 та 36 Закону, а також при оскарженні постанови арбітрів про наявність у них

юрисдикції за ст. 2 Закону. Раніше на практиці було поширене подання письмових доказів та інших документів (включаючи оскаржуване арбітражне рішення) англійською без перекладу на шведською мову. Тепер згідно з новою ст. 45а Закону суд за клопотанням сторони може дозволити подання усних доказів (насамперед свідчень та виступів експертів) під час слухання англійською мовою, без перекладу шведською. Це має зробити процес більш ефективним та доступним для нешведських сторін, а також знизити витрати на оскарження арбітражного рішення. Нарешті, до Закону додано додаткову вимогу щодо можливості оскарження у Верховному суді Швеції рішення апеляційного суду з питання про недійсність або скасування арбітражного рішення. Раніше оскарження було можливим, лише якщо сам апеляційний суд дозволяв його, виходячи з прецедентного значення конкретної справи. Ця вимога залишилася в силі. При цьому до Закону було додано додаткову вимогу: крім дозволу на оскарження з боку апеляційного суду, тепер необхідно отримати дозвіл Верховного суду. Верховний суд сам прийматиме рішення про прийняття справи до розгляду або про відмову, а також визначатиме, які саме питання він розбиратиме. Це дозволить Верховному суду обмежити коло справ, що розглядаються, питаннями, що мають прецедентне значення [21].

В Україні регулювання даного інституту закріплене у законі України про міжнародний комерційний арбітраж [22]. Також частково закріплений у цивільному процесуальному кодексі України [23].

Варто розглянути даний інститут детальніше. У статті 34 Закону України про міжнародний комерційний арбітраж йдеться про те, що оспорювання в суді арбітражного рішення може бути здійснене лише за поданням клопотання про скасування. Даний закон виключає можливість оскаржувати рішення міжнародного комерційного по суті спору. Необхідно звернути увагу на те, що у державному суді України може бути розглянуте клопотання лише у тому випадку, якщо рішення було винесено арбітражем лише на території України. Тобто оскарження рішень можливе, але лише у

клопотанні про скасування арбітражного рішення повністю або частково [24].

Важливим також є питання, що пов'язані із розповсюдженням дії статті 34 Закону України про міжнародний комерційний арбітраж. У даній статті прямо не вказано стосовно кола на яке вона розповсюджується, але згідно статті 1 закону України про міжнародний комерційний арбітраж, положення застосовуються до арбітражу, якщо його місце в Україні [25].

Підсумувавши вище сказане можна узагальнити, що в Українських судах можна оскаржувати рішення виключно міжнародних комерційних арбітражів, або третейських судів, якщо місце арбітражу і місце винесення арбітражного рішення було в Україні. Звичайно, що предметом оскарження арбітражного рішення, що ухвалене за межами України незважаючи на вид арбітражу, складу сторін та майбутнього місця виконання арбітражного рішення [26]. Про це йдеться також у ЦПК України: «рішення міжнародного комерційного арбітражу, може бути оскаржене, якщо місце арбітражу знаходиться на території України» [27].

2.2. Повноваження щодо оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу.

У цивільному процесуальному законодавстві застосовується термінологія яка стосується як оскарження так і оспорювання, проте ці слова не змінюють змісту даної процедури, яка передбачає що даний спір буде вирішений на підставі ЦПК та спеціальних підстав, що указані у законодавстві. Норми ЦПК щодо міжнародного комерційного арбітражу були запозичені із Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» [22]. Спільна юридична природа національного третейського суду та міжнародного комерційного арбітражу можна пов'язати незважаючи на усю специфіку та їх відмінність. Дані інститути є у певній мірі пов'язані цей зв'язок можна відслідкувати саме за наступними ознаками, взаємні принципи та правове регулювання. Проте все ж таки різниця між ними є, а саме у спорах, котрі ці інститути розглядають. Варто звернути увагу на той факт, що певні постійно діючі міжнародні комерційні арбітражі мають змішаний характер і можуть вирішувати справи без іноземного елемента, тобто вони можуть розглядати і внутрішні спори, як третейський суд. Сюди відносяться Міжнародна арбітражна комісія при Торгово – промисловій палаті України воно міститься у додатку № 2 до Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» [23.24].

У ч. 1 статті 451 ЦПК ідеться про схожість процедури оскарження у якій зазначено про право сторін звертатись до суду із заявою про скасування рішення. Оскарження являється процесом визнання відповідності або невідповідності рішень міжнародного комерційного арбітражу нормам цивільно процесуального права, а скасування являється потенційним наслідком даного процесу. Оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу допускаться лише у певних випадках, рішення міжнародного комерційного арбітражу вважаються остаточними і не підлягають оскарженню по суті спору. У статті 5 Закону України «Про міжнародний

комерційний арбітраж» вказано, що рішення міжнародного комерційного арбітражу є остаточними і оскарженню не підлягають, крім випадків передбачених Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж». Апеляційні загальні суди здійснюють за місцем знаходження арбітражу функції контролю та сприяння. У статті 34 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» зазначається, що заява про скасування арбітражного рішення являється єдиним засобом для оскарження. Варто звернути увагу, що у статті 34 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» має місце саме значення «клопотання про скасування арбітражного рішення», а у статті 454 ЦПК ідеться про так звану «заяву про скасування рішення». Хоча і є незначна відмінність у формулюванні цих термінів, але все ж таки дані поняття є однаковими [25].

Сторони уклавши арбітражну угоду переважно уточнюють, що рішення арбітрів для них будуть остаточними та обов'язковими. Але у разі відсутності такої угоди, комерційний арбітраж застосовує положення свого регламенту або арбітражного регламенту ЮНСІТРАЛ, який здебільшого використовують арбітражні суди. Основною метою оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу є недопущення визнання і виконання рішень, котрі були винесені із порушеннями процесуального характеру або з перевищенням компетенції. Процедура оскарження таких рішень відрізняється від оскарження інших рішень у ЦПК. Судова влада здійснюючи правосуддя зі своєї сторони може лише контролювати дотримання вимог, котрі передбачені у законодавстві. Суть оскарження може зводитись лише до звірки рішення лише у вичерпному переліку в якому можуть бути питання пов'язані із процесуальними порушеннями їх відсутності чи наявності. Процедура оскарження арбітражного рішення є однозначно імперативним. Дана процедура розповсюджується на оскарження рішень інституційних третейських судів та міжнародного комерційного арбітражу і на оскарження рішень арбітражів *ad hoc*, котрі були утворені для розгляду певної справи [26].

Правова природа проваджень у справах про оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу в Україні не варто вважати перевіркою. В правовій теорії під оскарженням рішення вважають порядок, який має на меті здійснення юридичного контролю, а не питань, що пов'язані із суттю спору. У законі України «Про міжнародний комерційний» передбачаються наступні види арбітражних рішення:

- Постанова про компетенцію арбітражу
- Арбітражне рішення на узгоджених умовах
- Арбітражне рішення по суті спору.
- Виправлення та роз'яснення рішень та додаткові рішення.

Варто вказати, що рішення арбітражу є складовою частиною арбітражного рішення. Для оскарження рішення міжнародного комерційного арбітражу до суду можуть звернутись лише сторони провадження. Вищим спеціалізованим судом України з розгляду кримінальних та цивільних справ було узагальнено практику розгляду судами справ про оскарження рішень Міжнародного комерційного арбітражного суду України при Торгово - промисловій палаті України та справ, що стосуються визнання та виконання іноземних арбітражних рішень [27]. Незважаючи на відсутність права осіб, чиї права були вирішені у рішенні міжнародного комерційного арбітражу, для оскарження рішення цього інституту вони можуть звертатись із заявою про скасування даного рішення на підставі приведених вище норм [28].

Сторони справи подають заяву для оскарження арбітражного рішення до судів апеляційної інстанції. У ЦПК зазначено, що оскарження рішення міжнародного комерційного арбітражу здійснюється районними, районними у містах, міськими та міськрайонними судами за місцем знаходження арбітражу. Подача заяви для оскарження рішення арбітражу подається до апеляційного загального суду за місцем знаходження арбітражу, ці положення містяться у статті 23 ЦПК [29]. Питання, що пов'язані із підвідомчістю містяться у статті 19 ЦПК та статті 20 ГПК [30/31]. Рішення

міжнародного комерційного арбітражу оскаржується за місцезнаходження суду, а до прикладу рішення третейського суду за місцем розгляду справи. Також у законодавстві чітко визначено строки оскарження рішення арбітражу. Сторони можуть оскаржити рішення протягом 3 місячного строку. Важливим однозначно є питання, що стосуються саме визначення з якого саме моменту варто відраховувати строк для подачі заяви для оскарження рішення міжнародного комерційного арбітражу. Для успішного подання даної заяви сторони мають дочекатись моменту отримання арбітражного рішення. Проте бувають моменти, коли даний строк може бути змінений у разі виправлення чи роз'яснення рішення відповідно до статті 33 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» [32].

Також варто розглянути основні причини відмови у прийнятті заяви про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу. Першою з них є пропущення строків подання такої заяви. В таких випадках заяву буде повернуто без розгляду. На процес повернення заяви поширюються загальні правила, про повернення позовної заяви, які встановлені у статті 185 ЦПК України [33]. Ухвала стосовно повернення заяви постановляється протягом п'яти днів з дня подачі до суду на підставі ч.5 статті 185 ЦПК. Ця ухвала підлягає оскарженню відповідно до ч. 6 статті 185 ЦПК [34]. Ще однією із підстав відмови у відкритті провадження за заявою про скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу є відмова у разі настання смерті фізичної особи або її оголошено померлою, або припинено юридичну особу. Відмова у відкритті провадження має бути постановлена на підставі ч. 6 статті 186 ЦПК у випадку смерті фізичної особи чи оголошення її померлою або у випадку припинення юридичної особи за умов, якщо такі правовідносини не передбачають правонаступництва. Дані підстави відмови можна визнати як загальні йдеться про те, що вони застосовуються у цивільному процесі в цілому. Також є і специфічні підстави, сюди відноситься невтручання держави у діяльність міжнародного комерційного арбітражу. Суд відмовляє у відкритті провадження у справі якщо це не передбачено законом або

міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. Дані підстави є передбачені у статті 458 та 459 ЦПК України [35].

2.3. Підстави скасування рішення міжнародного комерційного арбітражу.

Особливістю вирішення міжнародного комерційного арбітражу є те, що він не може бути оскаржене як до прикладу судове рішення. Відсутність контролю за цим інститутом призвело б до виконання усіх винесених рішень. Тому існування інституту скасування арбітражних рішень є надзвичайно важливим та доречним у національних судах. Слідуючи тому, що контроль здійснюється з боку державних судів то і його регулювання здійснюється відповідно до законодавства кожної держави. Проте для того, щоб суд скасував те чи інше рішення мають бути передбачені законодавством підстави.

Дані підстави можна поділити на дві групи, перша стосується підстав де сторона має довести та вона являється ініціатором оскарження арбітражного рішення, друга у якій суд застосовує на власний розсуд. За характером підстав їх також можна розділити на чотири групи:

- Стосується саме дійсності арбітражної угоди, включаючи дієздатність сторін.
- Стосується процесуальних питань розгляду справи арбітражем, сюди також відноситься вибір арбітрів.
- Стосується питань, що пов'язані перевищенням повноважень або вихід за рамки арбітражної угоди.
- Стосується питань, що пов'язані із порушенням публічного порядку держави місця проведення арбітражу.

Також варто зазначити, що перелік підстав для скасування арбітражного рішення який міститься у ЦПК є вичерпним. Тому суди розглядають лише справи, що вказані у статті 34 ЦПК [36].

Між скасуванням арбітражного рішення та його виконанням існує певний правовий зв'язок, встановлений як Нью-Йоркською, так і Європейською

конвенціями. Ця зв'язок полягає в тому, що скасування арбітражного рішення є підставою для відмови у його визнанні та виконанні; цей загальний зв'язок передбачено Нью-Йоркською конвенцією; існує також зв'язок, встановлений ст. IX Європейської конвенції 1961 р., який полягає у тому, що скасування арбітражного рішення в одній країні може бути підставою для відмови у виконанні цього арбітражного рішення в іншій країні лише в тому разі, коли таке скасування було прийняте за одним з підстав, передбачених ст. IX Європейської конвенції; положення Європейської конвенції щодо переліку підстав не є обов'язковими для судів держав-учасниць Конвенції при розгляді ними справ про скасування арбітражних рішень; ці положення є обов'язковими для судів держав-учасниць Конвенції лише під час розгляду ними справ про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень, до яких мають застосовуватися положення Європейської конвенції; при розгляді державними судами України справ про скасування арбітражних рішень, винесених на територію України, бажано враховувати підстави, передбачені положеннями Європейської конвенції, щоб уникнути випадків, коли відмінене в Україні арбітражне рішення виконувалося б на території інших країн – учасниць Європейської конвенції.

За період дії Закону України про міжнародний комерційний арбітраж та інституту оскарження арбітражних рішень було розглянуто значну кількість справ. Про що свідчить наявна судова практика, а саме йдеться про Постанову Пленуму Верховного суду України № 12 від 24.12.99 «Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України» [37] та Постанову Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 11 від 11.12.2015 «Про узагальнення практики розгляду судами справ про оспорювання рішень Міжнародного комерційного арбітражного суду України при Торгово-промисловій палаті України та розгляду заяв про їх визнання і примусове виконання» [38].

Можна дійти логічного висновку, що наразі немає єдиних сформованих підстав чи єдиного ставлення до скасування арбітражного рішення.

Розділ 3. Практика оскарження рішень міжнародного комерційного арбітражу.

Законодавство України регулює судову процедуру оскарження арбітражного рішення, тому варто розглянути її детальніше. Дана процедура регулюється нормами ЦПК України, а саме VIII розділом, який охоплює усі аспекти діяльності даного інституту. Як було вказано вище, процедура оскарження арбітражних рішень може бути порушена у державних судах України та за виключною підсудністю. Важливим фактом залишається те, що на відміну від національних третейських судів, де оскаржувати рішення можуть як сторони спору так і треті особи та навіть особи, що не брали участі у розгляді даного спору. Оскарження рішення міжнародного комерційного арбітражу належить, лише сторонам спору. Щодо строків оспорювання рішень то закон України про міжнародний комерційний арбітраж та ЦПК України встановили строк протягом якого сторони можуть оскаржувати рішення у компетентному на цей розгляд суді. Цей термін складає 3 місяці та вираховується саме з того дня, коли арбітражне рішення було отримане стороною [1].

Розглядаючи справу МКАС при ТПП України, яка стосувалась питань, що пов'язані із врегулюванням спору де не зазначені процедури як досудового так і претензійного порядку врегулювання спору. У даній справі склад Арбітражного суду визнав його необґрунтованим, оскільки у контракті чітко не передбачено цих процедур. Із матеріалів справи впливає, що позивач маючи бажання вирішити суперечку без втручання суду, намагався вирішити спір на досудовому етапі, надіславши відповідачу претензію. Відповідно ТОВ було незгідним з рішенням МКАС при ТПП України і звернулось до Шевченківського районного суду м. Києва з клопотанням про його скасування посилаючись на те, що Арбітражний суд взяв за основу документи, які не відповідають вимогам чинного українського та міжнародного законодавства. Українське ТОВ посилалось на те, що

представник позивача не мав оформленої довіреності на підписання позовної заяви та вчинення процесуальних дій від імені позивача у процесі розгляду цієї справи [2].

МКАС при ТПП України у колегіальному складі розглянув цю справу у 2007 році. Дана справа була розпочата за позовом латинської компанії до українського ТОВ про розірвання контракту та стягнення 154 784. 76 євро. Правовою підставою для розгляду даного спору в МКАС при ТПП України є арбітражне застереження, яке міститься у контракті від 4 вересня 2002 року. Згідно із яким «Усі суперечки, що можуть виникнути з умов цього контракту, сторони будуть намагатись вирішити виходячи з договору. У випадку, якщо сторони не зможуть досягти згоди то їхня суперечка буде розглядатись у МКАС при ТПП України в місті Києві із застосуванням матеріального та процесуального права України». Сторони погодились вважати рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України щодо спору між ними є остаточною та зобов'язуються виконати її у строк, який встановлений у рішенні.

Беручи до уваги обставини справи, що виникли 4 вересня 2002 року між українським ТОВ та компанією з Латвії, які уклали контракт, за якими постачальник зобов'язувався продати на умовах FCA (Інкотермс 1990), Латвія, м. Юрмала, склад постачальника, а покупець купити товар загальною вартістю 1000000 євро.

Умови контракту передбачали:

- Ціна кожної партії, що поставляється, обумовлюється в рахунках-фактурах.
- Оплата товару здійснюється у євро з відстроченням платежу на 30 днів від дати постачання товару на території постачальника.
- Якщо сторони порушують умови постачання, то вина сторона оплачує пеню у розмірі 0.1% від суми невиконаних зобов'язань за кожен день прострочки.

- Контракт набирає чинності з дати його підписання уповноважених на те особами обох сторін.

З позовної заяви випливає, що позивач виходячи з умов та свого зобов'язання за контрактом, відвантажив 5 партій товару на суму 107 108 євро. Натомість відповідач прийняв відвантажений товар і визнав, що оплаті підлягає 107 108 євро, однак у передбачені контрактом строки, товар не був сплачений. Позивач направив претензію проте відповідач залишив її без відповіді. Оскільки відповідач не оплатив за одержаний товар, то позивач 26 грудня 2006 року звернувся до МКАС при ТПП України з позовною заявою, у якій він наполягав на розірвання контракту від 4 вересня 2002 року та стягнути з відповідача 154 784.76 євро, а саме 107 104 євро сума за поставлений товар, але не сплачений та 39 094, 41 євро пені за несвоєчасну оплату товару, 8586,35 євро річних за невиконання грошових зобов'язань.

Постановою Голови МКАС при ТПП України від 21 грудня 2006 року справу було прийнято до провадження. Після формування складу Арбітражного суду розгляд справи було призначено на 2007 рік. Відповідач позовні вимоги визнав необґрунтованими, посилаючись на те, що позивач подав позов передчасно, не виконав порядок досудового врегулювання спору, пропозиція відповідача, щодо проведення звірки взаємних розрахунків не відреагувала. Крім цього на думку відповідача, у задоволенні позовних вимог слід відмовити у зв'язку з тим, що довіреність від 15 вересня 2006 року, видана представнику позивача за підписом директора латвійської компанії, не може бути визнана легітимною, так само як і дії цього представника, оскільки вона оформлена неналежним чином вона не апостильована та не відповідає порядку оформлення довіреності на території України. Відповідач також посилався на відсутність у матеріальних справ установчих та реєстраційних документів латвійської компанії. Позивач також повідомив, що він не отримував від відповідача ні усного, ні письмового речення про підписання акту звіряння. За увесь час відповідач не зробив

жодних дій, щодо погашення боргу. Позивач надав Арбітражному суду установчі та реєстраційні документи, а також лист з підписом директора, де були вказана довіреність на право представляти інтереси позивача до МКАС при ТПП України.

Мотиви на яких було прийнято рішення:

- Сторони уклали контракт 2002 році.
- Повноваження представника позивача на підписання позовної заяви, поданої від імені латвійської компанії, підтверджують наступні документи: довіреність на право здійснювати інтереси позивача, які підписані директором. Договір про надання юридичних послуг, котрі директор підписав. Листом за підписом директора до МКАС при ТПП України, згідно з яким підтверджується повноваження представника.
- Суд не бере до уваги заяву відповідача стосовно повноважень представника на основі вище перерахованих фактів.
- У контракті чітко не передбачено процедури як досудового так і претензійного порядку врегулювання спору.

Крім того, з матеріалів справи, позивач бажаючи вирішити суперечку без втручання суду, намагався врегулювати спір направивши претензію до відповідача. Та відповідач пред'явлену позивачем претензію залишив без відповіді. Розглядаючи позовні вимоги щодо розірвання контракту та стягнення з відповідача 107 104 євро вартості поставленого, але не оплаченого товару, Арбітражний суд встановив: що позивач відвантажив товар на суму 107 104 євро, необхідні накладні та вантажно митні декларації про це свідчать. Контракт передбачав відстрочку сплати протягом 30 днів від дати постачання. Відповідач у ці строки не сплатив. Згідно зі ст. 651 ЦК України договір може бути розірваний за рішенням суду. Порухення зобов'язань, з оплати поставленого товару є суттєвим порушенням умов договору. Арбітражний суд врахував ту обставину, що у дату розгляду справи відповідач необхідну сплату заборгованості не здійснив. За вище

перерахованих обставин вимоги щодо розірвання контракту та стягнення з відповідача боргу є обґрунтованим та підлягає задоволенню. Враховуючи, що розрахунок пені відповідає фактичному простроченню поставки та положенням контракту, заявлена вимога про стягнення пені у розмірі 39 094 євро підлягає задоволенню у заявленій сумі.

Відповідно до ч. 2 ст. 625 ЦК України, боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь період прострочення, а також три відсотки річних від простроченої суми, якщо інший розмір відсотків встановлено договором чи законом [3]. Відсоток річних не встановлений контрактом, та у законодавстві, тому позивач нарахував суму річних у розмірі 8 586, 35 євро, ця сума також підлягає стягненню з відповідача. Враховуючи викладене, Арбітражний суд розірвав контракт від 4 вересня 2002 року зобов'язав українське ТОВ сплатити латвійській компанії 107 104 євро – вартості поставленого, але не сплаченого товару, 39 094,41 євро – пені у розмірі 0,1% від неоплаченої суми боргу, 8 586,35 євро – 3% річних від простроченої суми та 8 519,35 євро на відшкодування витрат зі сплати арбітражного збору.

ТОВ у свою чергу залишилось незадоволеними рішенням міжнародного комерційного арбітражу, тому звернулося до Шевченківського районного суду м. Києва з клопотанням про його скасування, посилаючись на те, що Арбітражний суд в основу свого рішення поклав документи, які не відповідають вимогам чинного міжнародного та українського законодавства. за твердженням заявника, під час арбітражного розгляду справи представником позивача було подано копію довіреності від 15 вересня 2006 року на право представництва інтересів позивача, яка засвідчена самим представником, а тому юридичної сили не має і не може бути підставою для здійснення юридичних дій на території України. Представник латвійської компанії проти заявленого клопотання заперечував, стверджуючи, що

арбітражне рішення, що оспорується, відповідає вимогам чинного законодавства та було прийнято без порушень процесуальних норм, регулюючих порядок розгляду справ МКАС та винесення ним рішень, а тому не існує правових підстав для визнання його недійсним. Заслухавши пояснення представників сторін, дослідивши матеріали справи, суд дійшов висновку, що клопотання не підлягає задоволенню з наступних підстав. Відповідно до ст. 34 Закону України «Про міжнародне комерційне арбітражі», клопотання про відміну рішень міжнародних арбітражів суд розглядає у визначених цією статтею межах і не може входити до обговорення правильності арбітражних рішень по суті спору. Питання про наявність у представника позивача довіреності на його представництво інтересів, жодним чином не вплинуло і не могло вплинути на ухвалення рішення арбітражного суду. За таких обставин суд не вбачає підстав, передбачених у ч. 2 ст. 34 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» для скасування рішення МКАС при ТПП України. У зв'язку з цим Шевченківський районний суд м. Києва ухвалою від 1 вересня 2009 року відмовив українському ТОВ у задоволенні клопотання про відміну рішення МКАС при ТПП України від 27 червня 2007 року [4].

Наступна справа є не менш важливою. Відповідач Заперечуючи оплату отриманої сільськогосподарської продукції, у відповіді на позов послався на її неякісність, проте відповідачем не було представлено Арбітражному суду доказів того, що перевірка якості мала місце, або мало місце залучення до перевірки незалежного спеціаліста, або відповідач іншим чином зміг підтвердити невідповідність якості сільськогосподарської продукції. У Регламенті МКАС при ТПП України, кожна зі сторін повинна довести обставини, на які вони посилаються для того, щоб підтвердити вимоги чи заперечення. Приймавши до уваги вище надані свідчення склад Арбітражного суду твердження відповідача, стосовно якості отриманої сільськогосподарської продукції визнав документально не підтвердженим та нічим не обґрунтованим. Судді керуючись статтями 53, 59, 62 Віденської

конвенції задовольнив позовну вимогу про стягнення з відповідача вартості поставленої продукції [5]. Австрійська компанія не погодилась із рішенням МКАС при ТПП України від 23 червня 2008 року, тому звернулась до Шевченківського районного суду міста Києва, клопотанням про скасування даного рішення, посилаючись на те, що коли виносилось рішення було порушено Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж», оскільки цю справу було розглянуто без участі представника відповідача, якого Арбітражний суд не допустив до участі у розгляді справи, через відсутність повноважень. Шевченківський районний суд м. Києва ухвалою відмовив австрійській компанії у задоволенні клопотання про скасування рішення МКАС при ТПП України. У апеляційній скарзі, австрійська компанія, заявила про те, що рішення МКАС суперечить публічному порядку України, оскільки Арбітражний суд відмовив заявнику у задоволенні клопотання про перенесення судового засідання, через те, що посадові особи заявника у визначений час не можуть бути присутніми, також він не був допущений до розгляду справи, через відсутність документів, які підтверджують повноваження цієї особи стосовно цієї сторони, або як слухача. Апеляційний суд після розгляду скарги австрійської компанії, залишив її без задоволення та без зміни ухвали Шевченківського районного суду м. Києва [6].

МКАС при ТПП України у колегіальному складі розглянув справу за позовом українського підприємства до австрійської компанії про стягнення з наступної 26 088 євро. Правовою підставою для розгляду суперечки у Міжнародному комерційному арбітражі при Торгово-промисловій палаті України є арбітражне застереження, котре в свою чергу було укладене між позивачем та відповідачем 27 листопада 2007 року, згідно з якою усі суперечки та розбіжності, які можуть виникнути з контракту, або у зв'язку з ним повинні бути врегульовані шляхом переговорів, або взаємних консультацій. У випадку, якщо сторони не можуть врегулювати цю суперечку тоді вона буде передана на розгляд та подальше вирішення у

Міжнародний комерційний арбітраж при Торгово-промисловій палаті України. У засіданні Арбітражного суду участь прийняли представники позивача. Відповідач на засіданні Арбітражного суду надіслав свого представника, повноваження якого на участь у цій справі не було документально підтверджено. Враховуючи заперечення представника проти присутності при розгляді справи особи, повноваження якого не підтверджено документально, посилаючись на конфіденційність арбітражного розгляду, дане засідання Арбітражного суду проводилось під час закритих дверей [7].

18 березня 2008 року до МКАС при ТПП України надійшла позовна заява про те, щоб стягнути з відповідача 26 088 євро, а саме 24 000 євро – заборгованість за поставлений товар і 2088 євро - неустойки. У позовній заяві було зазначено, що згідно з умовами контракту позивач (продавець), зобов'язався продати та поставити відповідачу (покупцеві) сільськогосподарську продукцію врожаю 2007 року, в загальному у кількості 20 тон за ціною 1200 євро за тонну. Дату поставки варто вважати дато оформлення вантажно-митної декларації продавця. Також продаж сільськогосподарської продукції проводився за зразком продукції, котра була передана відповідачу 21 серпня 2007 року. Сторони у контракті встановили, що перевірка якості сільськогосподарської продукції, буде проводитись на основі арбітражних зразків, що відбираються незалежним спеціалістом та вимоги, що пов'язані з виявленими недоліками якості даної продукції, можуть бути пред'явлені продавцем протягом 10 днів отримання результатів перевірки. За твердженням позивача, він 13 грудня 2007 р. поставив відповідачу передбачену контрактом сільськогосподарську продукцію в кількості 20 тон, за ціною 1200 євро, на загальну суму 24 000 євро. Згідно з контрактом відповідач був зобов'язаний сплатити вартість отриманої сільськогосподарської продукції протягом 10 днів після надсилання вантажу. Проте свої зобов'язання відповідач не виконав, оплату сільськогосподарської продукції не здійснив.

Претензію позивача від 26 лютого 2008 р. щодо сплати вартості сільськогосподарської продукції та неустойки за порушення строків оплати не задовольнив. 5 травня 2008 р. до МКАС при ТПП України надійшов лист відповідача англійською мовою, якою відповідач пояснив, що поставлена українським підприємством сільськогосподарська продукція не була оплачена відповідачем тому, що після її прибуття у місце призначення – 10 грудня 2007 р. при зовнішньому огляді партії відповідачем було виявлено невідповідність якості поставленої сільськогосподарської продукції зразкам, за якими здійснювався продаж, та відібрані з поставленої партії зразки відправлені до лабораторії з метою перевірки якості. У зв'язку з цим австрійська компанія 2 січня 2008 р. пред'явила позивачу претензію щодо якості продукції. Проте позивач цієї претензії до позовних матеріалів не доклав. Відповідач також повідомив, що з січня 2008 р. він намагається врегулювати суперечку позивачем мирним шляхом. 27 травня 2008 р. МКАС при ТПП України отримав клопотання про перенесення розгляду справи більш пізню дату. Розглянувши згадане клопотання, Арбітражний суд не знайшов підстав для відкладення розгляду справи та підтвердив раніше призначений час та дату засідання суду, про що відповідачу було повідомлено у листі Арбітражного суду від 4 червня 2008 р., яке згідно з повідомленням про вручення рекомендовано Кореспонденція була отримана відповідачем 13 червня 2008 року. У засіданні Арбітражного суду представники позивача позовні вимоги підтримали та пояснили, що висновки відповідного компетентного органу щодо якості поставленої партії сільськогосподарської продукції відповідач позивачу не спрямовував [8].

Мотиви на яких було засновано арбітражне рішення:

1. Сторони не погодили матеріальне право, застосовне до укладеного між ними контракту.

Дані підприємства відносяться до держав, котрі є учасницями Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (Віденська

конвенція), саме тому Арбітражний суд вважає, що ця Конвенція має застосовуватись до відносин, що виникають із укладеного контракту 27 листопада 2007 року.

2. Позивач забезпечив виконання митних формальностей, необхідних при вивезенні сільськогосподарської продукції з України та 13 грудня 2007 р. передав перевізнику всієї партії продукції в кількості 20 тон, що підтверджується рахунком-фактурою від 11 грудня 2007 року; вантажною митною декларацією та товарно-транспортної накладної (CMR) від 13 грудня 2007 р., на яких є позначки української митниці. Факт отримання продукції відповідачем визнається.
3. Відповідач відповідно до умов контракту зобов'язався сплатити повну ціну сільськогосподарської продукції протягом 10 днів із моменту «відправлення вантажу», тобто передачі йому сільськогосподарської продукції, але оплату поставленої партії не зробив, посилаючись на виявлені ним недоліки якості сільськогосподарської продукції та направлення відібраних із поставленої партії зразків до лабораторії з метою перевірки його якості.
4. Представники позивача на засіданні Арбітражного суду пояснили, що висновок експертизи щодо якості отриманої партії сільськогосподарської продукції відповідач позивачу не представив.

Не подав відповідач і до Арбітражного суду доказів того, що згадана перевірка якості насправді мала місце або мало місце залучення до перевірки незалежного спеціаліста чи відповідач іншим чином зміг підтвердити невідповідність якості сільськогосподарської продукції, про яку він повідомляв позивача.

5. Відповідно до ст. 53, 59 Віденської конвенції покупець зобов'язаний сплатити ціну за товар та прийняти поставку товару відповідно до вимог договору та в день, який встановлено у договорі.

6. Відповідно до Регламенту МКАС при ТПП України кожна зі сторін має довести ті обставини, на які вона посилається на підтвердження своїх вимог або заперечень.

За таких обставин Арбітражний суд вважає, що твердження відповідача про невідповідність якості отриманої сільськогосподарської продукції зразкам є необґрунтованим, у зв'язку з чим не може бути прийнято судом до уваги.

7. Відповідно до умов контракту позивач направив відповідачу претензію від 26 лютого 2008 р. про оплату боргу та неустойки, яку відповідач залишив без задоволення.
8. Відповідно до ст. 62 Віденської конвенції продавець може вимагати від покупця сплатити вартість, прийнятого постачання або виконання ним інших зобов'язань, якщо тільки Продавець не вдався до засобу правового захисту, не сумісного з такою вимогою.

За таких обставин позовна вимога про стягнення з відповідача заборгованості за товар у сумі 24 000 євро є обґрунтованою та підлягає задоволенню.

9. За умовами контракту у разі прострочення оплати вартості отриманої сільськогосподарської продукції відповідач зобов'язаний сплатити неустойку у вигляді 0,1% своєчасно не сплаченої суми за кожний прострочений день.

Позивач нарахував неустойку за період з 23 грудня 2007 р. до 18 березня 2008 р., тобто за 87 днів у сумі 2 088 євро, що відповідає умовам контракту та фактичним обставинам справи. У зв'язку з цим розглянута вимога є обґрунтованою, та з відповідача підлягає стягненню неустойка у заявленій сумі 2088 євро.

10. Оскільки позовні вимоги задовольняються у повному обсязі, арбітражний збір, сплачений позивачем у сумі, еквівалентній 2 335,89 євро, згідно з п. 1 розділу VI Положення про арбітражні збори та

витрати підлягає покладенню на бік, проти якою відбулося рішення, тобто на відповідача.

З огляду на викладене, Арбітражний суд зобов'язав австрійську компанію сплатити українському підприємству 24 000 євро основного боргу, 2 088 євро неустойки та 2 335,89 євро на відшкодування витрат зі сплати арбітражного збору [9].

Незгодна з рішенням МКАС при ТПП України від 23 червня 2008 р., австрійська компанія через свого представника звернулася до Шевченківського районного суду м. Києва з клопотанням про його скасування. У своєму клопотанні заявник послався на те, що при ухваленні рішення МКАС було порушено чинне законодавство України, зокрема Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж», оскільки справа була розглянута без участі представника відповідача, якого Арбітражний суд не допустив до участі у розгляд справи, оскільки у представника не було належним чином оформлених повноважень. Представники українського підприємства проти задоволення клопотання заперечували, мотивуючи тим, що під час розгляду справи процедура арбітражного розгляду порушено не було, рішення прийнято згідно з вимогами закону, сторони були заздалегідь повідомлені про розгляд справи, брали участь у призначенні арбітрів. Оскільки представник австрійської компанії не надав належних документів на представництво інтересів компанії в Арбітражному суді, він не є правомірним не був допущений складом Арбітражного суду до участі у розгляді справи. Заслухавши пояснення представників сторін, дослідивши зібрані у справі письмові докази, суд дійшов висновку, що заявлене клопотання не підлягає задоволенню з таких підстав. Відповідно до Регламенту МКАС при ТПП України, якщо сторони не домовилися про інше, в тих випадках, коли без посилання на поважні причини будь-яка сторона не є на розгляд справи або не надає документальні докази. Арбітражний суд

може продовжити розгляд та винести рішення на основі наявних у справі матеріалів.

Як випливає з пояснень сторін та матеріалів справи МКАС, сторони були належним чином, заздалегідь повідомлені про час, місце розгляду справи, але, незважаючи на цей факт, австрійська компанія не встигла передати своєму представнику на території України довіреність на представництво її інтересів МКАС. У зв'язку з відсутністю належного документа, що підтверджує повноваження представника, він був допущений до участі у усному слуханні справи. Таким чином суд вважає встановленим, що процедура розгляду справи МКАС не було порушено. У зв'язку з викладеним Шевченківський районний суд м. Києва ухвалою від 27 листопада 2008 р. відмовив австрійській компанії у задоволенні клопотання про скасування рішення МКАС при ТПП України від 23 червня 2008 року Будучи незгодною з ухвалою суду першою інстанцією. Будучи незгодною з ухвалою суду першої інстанції, австрійська компанія звернулася до Апеляційного суду м. Києва з апеляційною скаргою, в якій просила ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва скасувати, мотивуючи своє прохання невідповідністю висновків суду обставинам справи, недоведеністю та неповним з'ясуванням судом обставин, що мають значення для справи, порушенням норм процесуального та матеріального права.

Зокрема, апелянт посилається на те, що рішення МКАС суперечить публічному порядку України, оскільки Арбітражний суд відмовив заявнику у задоволенні клопотання про перенесення судового засідання через неможливість прибуття посадових осіб заявника у призначений час та не допустив до розгляду справи представника заявника, у якого були відсутні документи, що підтверджують повноваження, як представника сторони або як слухач. Розглянувши справу у межах доводів апеляційної скарги, перевібивши законність ухвали, апеляційний суд дійшов висновку, що апеляційна скарга підлягає задоволенню на таких підставах. Судом

встановлено, що про час та місце розгляду справи сторони були належним чином повідомлено, проте австрійська компанія не встигла передати своєму представнику на території України довіреність на представництво його інтересів у арбітражний суд, у зв'язку з чим він не був допущений до участі у справі. Відмовляючи у задоволенні клопотання австрійської компанії про скасування рішення МКАС, суд першої інстанції виходив з того, що порядок розгляду справи у МКАС порушений не був, а тому немає підстав для скасування рішення МКАС. Такий висновок суду відповідає обставинам справи та положенням п. 2 ст. 34 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», яким визначено вичерпний перелік підстав для скасування арбітражного рішення. У цьому переліку відсутня така підстава для скасування арбітражного рішення як недопущення представника сторони, представник якої не мав повноважень на представництво його інтересів, до участі у розгляді справи.

Доводи апеляційної скарги про те, що рішення МКАС суперечить публічному порядку України, судова колегія визнала безпідставними, оскільки змісту рішення не вбачається, що воно суперечить правопорядку держави, принципам та основам, що становлять основу існуючого ладу, основним конституційним правам, свободам, гарантіям. У зв'язку з викладеним Апеляційний суд м. Києва 4 лютого 2009 р. виніс ухвалу, якою апеляційну скаргу австрійської компанії відхилив, ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва від 27 листопада 2008 р. залишив без змін [10].

Арбітражне рішення, що було винесене у Швеції є остаточним та обов'язковим з дати його винесення і не може бути оскаржене по суті спору. Арбітражне рішення не може бути оскаржене виходячи з неправильної оцінки доказів чи через неправильне застосування норм матеріального права. Як і в більшості юрисдикцій, арбітражне рішення винесене в Швеції може бути оскаржене виключно процесуальними підставами. У Законі про Арбітраж проводиться різниця між «арбітражним рішенням» і «постановою».

В цілому, тільки арбітражне рішення є остаточним і обов'язковим до виконання. Постанови зазвичай не є остаточними та обов'язковими і не можуть бути оскаржені сторонами окремо від арбітражного рішення. На відміну від Типового закону, у Законі про Арбітраж проводиться розмежування між клопотанням про визнання арбітражного рішення недійсним, відповідно до статті 33 та клопотання про скасування арбітражного рішення відповідно до статті 34. Підстави для визнання арбітражного рішення недійсним відповідно до статті 33 Закону про Арбітраж спрямована на захист публічних інтересів та прав третіх осіб. Як наслідок, стаття 33 цього Закону не вимагає, щоб клопотання було заявлено протягом певного терміну [11].

Підстави для скасування арбітражного рішення є викладені у статті 34 Закону про Арбітраж, які спрямовані на захист прав та законних інтересів сторін арбітражного розгляду. Клопотання про заперечення арбітражного рішення на основі даної норми має бути представлено протягом двох місяців з моменту одержання однієї із сторін арбітражного рішення, в іншому випадку право на заперечення втрачається. Тим не менш, навіть якщо таке клопотання було подано у межах двомісячного терміну, право на оскарження з конкретної основи може бути визнано втраченим у зв'язку з попередньою відмовою оскаржуючої сторони від права посилення на цю підставу під час арбітражного розгляду. Відповідно до статті 51 Закону про Арбітраж сторони, котрі не знаходились або не діяли у Швеції, можуть заздалегідь укласти угоду про відмову від права на заперечення майбутнього арбітражного рішення за статтею 34 Закону. Щоб набути юридичної сили, така угода має бути укладена у письмовій формі та містити явно виражені формулювання про відмову. На додачу до вище згаданих статей 33 та 34, деякі арбітражні рішення можуть бути оскаржені відповідно до статті 36 Закону про Арбітраж. Однак дана стаття застосовувалась лише до арбітражних рішень, якими склад арбітражу завершив розгляд без винесення рішення по суті спору. Таким чином, стаття 36 може застосовуватись до

арбітражних рішень, про припинення розгляду у зв'язку з виведенням складу арбітражу про відсутність у нього юрисдикції. Як виняток із загального правила, що оскарженню підлягають лише арбітражні рішення, стаття 36 також застосовується до постанови арбітрів про припинення розгляду з відмовою сторін від позовних вимог, наприклад, у результаті укладення мирової угоди. Відповідно до статті 27 Закону про Арбітраж за таких обставин до постанови про припинення розгляду будуть застосовуватись ті ж самі норми, що й до арбітражних рішень. Як було зазначено вище, у справі *The Boeing Company та ін. v. Space Corporation Energia та ін.* Верховний суд Швеції ухвалив, що принаймні у тих випадках, коли йдеться про постанови про відсутність юрисдикції, сторони мають право свідомо виключити право на оскарження такої постанови за статтею 36 Закону про Арбітраж без дотримання вимог, встановлених у статті 51 Закону про Арбітраж [12].

Склад арбітражу, що знаходиться в Парижі і діє згідно з Регламентом МТП, виніс арбітражне рішення щодо суперечки між компанією *Götaverken* та *National Maritime Transport Company (Maritime Transport)*. Компанія *Götaverken* клопотала про виконання арбітражного рішення у Швеції. Компанія *Maritime Transport* заперечила. Компанія заявила, що арбітражне рішення, окрім іншого, оскаржувалось у Франції і що по праву Франції таке оскарження автоматично тягне за собою припинення виконання арбітражного рішення у Франції. При цьому таке припинення діє аж до завершення процедури оскарження. Верховний суд спочатку зазначив, що іноземне арбітражне рішення не може бути виконане у Швеції, якщо воно не набуло чинності і не може бути виконане у примусовому порядку у країні, де його було винесено, якщо при цьому арбітражне рішення було скасовано або якщо виконання було припинено органами влади такої країни. Посилаючись на арбітражну угоду сторін і Регламент МТП, суд дійшов висновку, що арбітражне рішення має бути розглянуте як таке, що отримало обов'язкову силу і що стало здійсненим у примусовому порядку у Франції у його винесення, попри можливість оскаржити таке рішення згодом. Потім суд

ухвалив, що автоматичне призупинення виконання в країні, де арбітражне рішення було винесено, не тягне за собою призупинення виконання арбітражного рішення у Швеції. Призупинення іноземним судом має бути результатом розгляду фактів у будь-якій формі, щоб воно стало актуальним для процедури виконання у Швеції. Суд також відхилив альтернативну вимогу компанії Maritime Transport щодо припинення виконання у Швеції, вказавши на Нью Йоркську конвенцію, спрямовану на спрощення виконання іноземних арбітражних рішень, і ухвалив, що за цих обставин процедура оскарження у Франції не виправдовує припинення виконання у Швеції. Рішення було визнано виконаним [13.14]

Наступною справою буде Nykvarns Skyttaktiebolag v. Esselte Dymo AB, NJA. Компанія Nykvarns подала позов проти компанії Esselte, власника її ліцензії, за порушення прав інтелектуальної власності та зажадала відшкодування шкоди. Компанія Esselte відповіла, що використання нею інтелектуальної власності було дозволено на підставі ліцензійної угоди, та оскаржила дійсність ліцензійної угоди у відповідний момент. Ліцензійна угода містила арбітражне застереження. Відповідно до сфери дії арбітражної угоди входило лише заперечення Nykvarns, але не правова підстава, на яку вона посилалася (тобто порушення її прав інтелектуальної власності). Esselte дотримувалася позиції, що арбітражна угода перешкоджала всьому судовому розгляду. Суд постановив, що компанію, що видала ліцензію, повинна бути надана можливість довести протягом встановленого терміну, що за висунутим запереченням було розпочато арбітражний розгляд. Інакше справа в суді буде припинена [15].

Сторона арбітражного розгляду, компанія A.I. Trade Finance Inc. (AIT), опублікувала рішення арбітрів в американському арбітражний журнал. У ході подальшої процедури оскарження інша сторона, Bulgarian Foreign Trade Bank Ltd. (Bulbank), заявила, що арбітражна угода містила на увазі обов'язок щодо дотримання конфіденційності і що оприлюднення спричинило грубе

порушення цього обов'язку з боку компанії АІТ. Тому Vulbank заявив про розірвання арбітражної угоди на підставі суттєвого порушення договору. Верховний Суд ухвалив, що в арбітражній угоді не могла матися на увазі будь-який обов'язок щодо дотримання конфіденційності, так як обов'язок щодо дотримання конфіденційності не властива арбітражу і зазвичай не знаходить підтримки правознавців та іноземних судів. Отже, сторона в арбітражному розгляді не повинна дотримуватися конфіденційності щодо арбітражу, якщо лише сторони не домовляться про такий обов'язок [16].

Не менш важливою справою є *Jilkén v. Ericsson AB*, Йількен оскаржив арбітражне рішення, винесене в арбітражному процесі між ним та його колишнім роботодавцем, компанією Ericsson. Він пояснив, що він лише після ухвалення рішення звернув увагу на той факт, що суддя Верховного суду у відставці Лінд, працював консультантом у юридичній фірмі, для якої компанія Ericsson була постійним важливим клієнтом. На думку Йількена, цей факт ставить під сумнів неупередженість Лінда. Верховний суд заявив, що за загальним правилом концепція неупередженості має розглядатися з об'єктивної точки зору. Сумніви у неупередженості арбітра можуть виникнути, навіть якщо у конкретному випадку немає підстав вважати що відносини арбітра з однієї зі сторін насправді вплинули на розгляд або рішення арбітражного трибуналу. Пославшись на рішення, винесене ШАА, Керівництво МАЮ та думку ТПС, Верховний суд дійшов висновку, що у випадку відношення між юридичною фірмою та клієнтом важливе для юридичної фірми з комерційної точки зору, сумніви у неупередженості арбітра, працевлаштованого у цій юридичній фірмі, виникають, якщо клієнт чи одна з групи його компаній є стороною в арбітражі. У зв'язку з цим Верховний суд порадив, що об'єктивно існували обставини, які б викликали сумніви у неупередженості Лінда. Тому арбітражне рішення було скасовано [17].

В арбітражному розгляді між компанією Systherm та компанією Kordab склад арбітражу двічі звертався до сторін. із проханням надати забезпечення компенсації арбітрам. Обидві сторони сплатили перший аванс. Компанія Kordab відмовилася виплачувати другий. Компанія Systherm отримала пропозицію сплатити також частину авансу компанії Kordab з урахуванням ризику припинення арбітражу. Systherm відмовилася платити, і склад арбітражу припинив справу. Коли Systherm звернулася до районного суду з вимогою про отримання від компанії Kordab компенсації суми, сплаченої арбітрам компанією Systherm, компанія Kordab послалася на арбітражне застереження як обставина, що перешкоджає розгляду спору судом. Systherm відповіла, що Kordab, своєчасно не виплативши аванс, втратила своє право посилатися на арбітражну угоду як на обставину, яка перешкоджає розгляду спору судом на підставі ст. 5 Закону про арбітраж. Верховний суд ухвалив, що дія ст. 5 Закону про арбітраж поширюється тільки на суперечку, щодо якої було розпочато арбітраж. Оскільки вимога компанії Systherm у районному суді являло собою інший предмет, відмінний від її вимоги в арбітражі, компанія Kordab не втратила свого права посилатися на арбітражну угоду як обставина, що перешкоджає розгляду відповідного спору судом [18].

Та завершальною справою є справа стосувалася пророгаційного застереження, але Верховний суд спеціально розширив сферу застосування всіх своїх висновків так, щоб вони поширювалися також на арбітражну говірку. Шведська конкурсна маса подала позов проти данської компанії Tupperware у шведському суді з вимогою про відшкодування угоди, що передує банкрутству, і послалася на пророгаційне застереження в основному договорі. Компанія Tupperware заперечила проти юрисдикції суду. Верховний суд ухвалив, що вихідне положення полягає в тому, що дію обох застережень, пророгаційної та арбітражної, поширюється на весь основний договір повністю. Проте вимога про відшкодування було засновано на Законі про банкрутство, а не на основному договорі. Отже, воно стосувалося хоч і

пов'язаних, але інших юридичних відносин, відмінних від юридичних відносин, що входять у сферу дії пророгаційного застереження. Суд ухвалив, що лише у виняткових випадках дія пророгаційної або арбітражного застереження може бути розширено так, щоб воно поширювалося на пов'язані правовідносини [19].

Список використаних джерел:

1. МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ І ПОГОДЖУВАЛЬНА ПРОЦЕДУРА [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://ukrainepravo.com/international_law/private_international_law/mizhnarodnyy-komertsiynyy-arbitrazh-i-pogodzhuval%60na-protsedura/.
2. Тенденції розвитку міжнародного комерційного арбітражу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodniy-arbitrazh-ta-adr/tendenciyi-rozvitku-mizhnarodnogo-komerciyного-arbitrazhu.html>.
3. Тенденції розвитку міжнародного комерційного арбітражу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodniy-arbitrazh-ta-adr/tendenciyi-rozvitku-mizhnarodnogo-komerciyного-arbitrazhu.html>.
4. Раздел четвертый Гражданского процессуального кодекса Австрийской Республики / Хегер С. Комментарий к новому австрийскому арбитражному законодательству. М.: Волтерс Клувер, 2006. С. 89–114.
5. Міжнародний комерційний арбітраж [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://jvs.law/wp-content/uploads/2021/04/G.TSirat_Arbitrazh_2019-2.pdf.
6. Закон об арбітраже [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://sccinstitute.com/media/37091/lag-om-skiljeforfarande_1999_ry.pdf.
7. Arbitration Act 1996 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/23/data.pdf>.

8. Міжнародний комерційний арбітраж [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://jvs.law/wp-content/uploads/2021/04/G.TSirat_Arbitrazh_2019-2.pdf.
9. Вдосконалення міжнародного комерційного арбітражу в Україні як юрисдикційне сприяння зовнішньоекономічній діяльності [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://coordynata.com.ua/vdoskonalenna-miznarodnogo-komercijnogo-arbitrazu-v-ukraini-ak-urisdikcijne-sprianna-zovnisnoekonomichnij-dialnosti>.
10. Про фінансову реструктуризацію [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-19#Text>.
11. Вдосконалення міжнародного комерційного арбітражу в Україні як юрисдикційне сприяння зовнішньоекономічній діяльності [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://coordynata.com.ua/vdoskonalenna-miznarodnogo-komercijnogo-arbitrazu-v-ukraini-ak-urisdikcijne-sprianna-zovnisnoekonomichnij-dialnosti>.
12. Державні суди та міжнародний комерційний арбітраж: український досвід [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodniy-arbitrazh-ta-adr/derzhavni-sudi-ta-mizhnarodniy-komerciyniy-arbitrazh-ukrayinskiy-dosvid.html>.
13. МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ ЯК ДОГОВІРНА ЮРИСДИКЦІЯ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/17365/1/Komarov_223-228.pdf.
14. МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ ЯК ДОГОВІРНА ЮРИСДИКЦІЯ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/17365/1/Komarov_223-228.pdf.

15. Вдосконалення міжнародного комерційного арбітражу в Україні як юрисдикційне сприяння зовнішньоекономічній діяльності [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://coordynata.com.ua/vdoskonalenna-miznarodnogo-komercijnogo-arbitrazu-v-ukraini-ak-urisdikcijne-sprianna-zovnisnoekonomichnij-dialnosti>.
16. МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://jvs.law/wp-content/uploads/2021/04/G.TSirat_Arbitrazh_2019-2.pdf.
17. МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://jvs.law/wp-content/uploads/2021/04/G.TSirat_Arbitrazh_2019-2.pdf.
18. Ст. 20 Закону України про міжнародний комерційний арбітраж [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://coordynata.com.ua/vdoskonalenna-miznarodnogo-komercijnogo-arbitrazu-v-ukraini-ak-urisdikcijne-sprianna-zovnisnoekonomichnij-dialnosti>.
19. Закон Швеции «Об арбитраже»: обзор основных изменений [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://journal.arbitration.ru/reviews/zakon-shvetsii-ob-arbitrazhe-obzor-osnovnykh-izmeneniy/>.
20. Закон Швеции «Об арбитраже»: обзор основных изменений [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://journal.arbitration.ru/reviews/zakon-shvetsii-ob-arbitrazhe-obzor-osnovnykh-izmeneniy/>.
21. Закон Швеции «Об арбитраже»: обзор основных изменений [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

<https://journal.arbitration.ru/reviews/zakon-shvetsii-ob-arbitrazhe-obzor-osnovnykh-izmeneniy/>.

22. Про міжнародний комерційний арбітраж [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>.
23. ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.
24. Ст. 34 Закону України про міжнародний комерційний арбітраж [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4002%E2%80%9312.
25. Ст. 1 Закону України про міжнародний комерційний арбітраж [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4002%E2%80%9312>.
26. МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ [Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://jvs.law/wp-content/uploads/2021/04/G.TSirat_Arbitrazh_2019-2.pdf.
27. Про узагальнення практики розгляду судами справ про оспорювання рішень Міжнародного комерційного арбітражного суду України при Торгово-промисловій палаті України та розгляду заяв про їх визнання і примусове виконання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/v0011740-15#Text>.
28. <https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/download/318/303/>
29. <https://coordynata.com.ua/vdoskonalenna-miznarodnogo-komercijnogo-arbitrazu-v-ukraini-ak-urisdikcijne-sprianna-zovnisnoekonomichnij-dialnosti>
30. <https://coordynata.com.ua/vdoskonalenna-miznarodnogo-komercijnogo-arbitrazu-v-ukraini-ak-urisdikcijne-sprianna-zovnisnoekonomichnij-dialnosti>

31. Ст. 20 Закону України про міжнародний комерційний арбітраж. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4002-12>
32. https://jvs.law/wp-content/uploads/2021/04/G.TSirat_Arbitrazh_2019-2.pdf
33. https://jvs.law/wp-content/uploads/2021/04/G.TSirat_Arbitrazh_2019-2.pdf
34. https://sccinstitute.com/media/774469/swedish_act_translation-2019_ukr.pdf
35. Ст. 34 Закону України про міжнародний комерційний арбітраж. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4002-12>
36. Розділ VIII Цивільного процесуального кодексу України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
37. https://jvs.law/wp-content/uploads/2021/04/G.TSirat_Arbitrazh_2019-2.pdf
38. Ст. 1 Закону України про міжнародний комерційний арбітраж. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4002-12>
39. https://jvs.law/wp-content/uploads/2021/04/G.TSirat_Arbitrazh_2019-2.pdf
40. Ст. 454 (2) ЦПК України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
41. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>
42. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#n208>
43. http://visnyk.law.knu.ua/images/articles/N_110_2019_Prytyka.pdf
44. http://visnyk.law.knu.ua/images/articles/N_110_2019_Prytyka.pdf
45. http://visnyk.law.knu.ua/images/articles/N_110_2019_Prytyka.pdf
46. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/v0011740-15#Text>
47. http://visnyk.law.knu.ua/images/articles/N_110_2019_Prytyka.pdf
48. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
49. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
50. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
51. http://visnyk.law.knu.ua/images/articles/N_110_2019_Prytyka.pdf
52. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>

53. https://kodeksy.com.ua/tsivil_nij_protsestial_nij_kodeks_ukraini/statja-185.htm
54. http://visnyk.law.knu.ua/images/articles/N_110_2019_Prytyka.pdf
55. https://jvs.law/wp-content/uploads/2021/04/G.TSirat_Arbitrazh_2019-2.pdf
56. Постанова Пленуму Верховного суду України № 12 від 24.12.99 «Про практику розгляду судами клопотань про визнання та виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України». Юридичний вісник України. № 9, 2–8 березня 2000 р. С. 23–32.
57. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 11 від 11.12.2015 «Про узагальнення практики розгляду судами справ про оспорювання рішень Міжнародного комерційного арбітражного суду України при Торгово-промисловій палаті України та розгляду заяв про їх визнання і примусове виконання». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0011740-15>

58.

Розділ 3

1. https://jvs.law/wp-content/uploads/2021/04/G.TSirat_Arbitrazh_2019-2.pdf
2. <https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Case-No.-13.pdf>
3. https://kodeksy.com.ua/tsivil_nij_kodeks_ukraini/statja-625.htm
4. <https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Case-No.-13.pdf>
5. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text
6. <https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Case-No.-23.pdf>

7. <https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Case-No.-23.pdf>
8. <https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Case-No.-23.pdf>
9. <https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Case-No.-23.pdf>
10. <https://icac.org.ua/wp-content/uploads/Case-No.-23.pdf>
11. https://sccinstitute.com/media/1543054/russian_concise-guide-to-arbitration-in-sweden.pdf
12. https://sccinstitute.com/media/1543054/russian_concise-guide-to-arbitration-in-sweden.pdf
13. <https://sccinstitute.com/media/65383/arbiration-in-sweden.pdf>
14. https://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=1550
15. <https://sccinstitute.com/media/65383/arbiration-in-sweden.pdf>
16. <https://www.arbitration.sccinstitute.com/views/pages/getfile.ashx?portalId=89&docId=1083535&propId=1578>
17. <https://sccinstitute.com/media/65383/arbiration-in-sweden.pdf>
18. <https://sccinstitute.com/media/65383/arbiration-in-sweden.pdf>
19. <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2011/03/25/the-swedish-supreme-court-emphasizes-international-arbitration-law-principles/>